

Covid-19 a jeho vliv na (chronickou) bolest – postřehy z praxe

MUDr. Jan Procházka, Ph.D.

Centrum léčby chronické bolesti, Klinika anesteziologie, perioperační a intenzivní medicíny UJEP, KZ, a. s., Masarykova nemocnice, Ústí nad Labem

Bolest je jedním z obvyklých příznaků onemocnění covid-19 způsobeného koronavirem SARS-CoV-2. Kromě akutní bolesti hlavy, svalů a kloubů nebo neuropatické bolesti v souvislosti s probíhajícím akutním virovým onemocněním se může též zhoršit bolest chronická. Může k tomu dojít v rámci postinfekčního syndromu, přímým poškozením nervového systému průnikem viru nebo též v důsledku psychologického stresu při omezení dostupnosti zdravotní péče, stresu ze sociální izolace, ze strachu z nákazy apod.

Při intervenční léčbě u covid-19 pozitivních pacientů je nutné kromě základních protiepidemických opatření brát v úvahu dávku kortikoidů a probíhající antikoagulační léčbu. Lze předpokládat i vyšší výskyt chronického únavového syndromu v důsledku onemocnění covid-19. V naší praxi jsme zachytili 82 pacientů s chronickou bolestí pohybového aparátu, kteří prodělali onemocnění covid-19, 23 % pacientů prodělalo těžkou formu onemocnění, 77 % pacientů lehkou formu. U obou skupin došlo v důsledku onemocnění covid-19 k obdobnému zhoršení chronických bolestí v 68 % případů, ve 32 % zůstala bolest na stejné úrovni jako před onemocněním.

Klíčová slova: pandemie covidu-19, chronická bolest, psychologický stres, chronický únavový syndrom, fibromyalgie.

Covid-19 and its impact on (chronic) pain – observations from experience

Pain is a common symptom accompanying the coronavirus disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2. In addition to acute headache, myalgia and arthralgia or neuropathic pain in context of acute viral illness, chronic pain can be worsened as well. This can be due to post-viral syndrome, direct affection of nervous system by viral penetration, or as a consequence of psychological distress due to limited health care, social isolation, fear of infection and so on.

When proceeding of the interventional procedures in patients with COVID-19 disease we should take general precautions for personal protection and consider a dose of corticoids and undergoing anticoagulation therapy. We can anticipate a higher incidence of chronic fatigue syndrome in patients with COVID-19.

We found 82 patients with chronic pain of locomotive systems in our clinical praxis who suffered Covid-19, 23% with severe form and 77% light to moderate form of Covid-19. A similar worsening of chronic pain was reported in 68% cases in both groups, whilst the same degree of chronic pain was reported in 32% cases.

Key words: COVID-19 pandemic, chronic pain, psychological distress, chronic fatigue syndrome, fibromyalgia.

Úvod

Od konce roku 2019 se po celé Zemi šíří pandemie SARS-CoV-2, jinak též označovaná jako covid-19. Toto onemocnění dokáže ohrožovat postižené osoby přímo na životě, počty zemřelých na toto onemocnění stoupaly velice rychle, nicméně i u těch pacientů, kteří tuto nákazu pře-

žili, může významným způsobem zasáhnout do jejich zdraví. To se týká i léčby chronické bolesti. Celá řada algeziologů byla dlouhodobě „vyřazena z provozu“ z důvodu péče o pacienty s covidem-19, dostupnost algeziologické péče byla snižena, proto je potřebné zjistit též aspekty, jak toto onemocnění může ovlivnit chronickou bolest.

Akutní bolest spojená s infekcí, nespecifická pro covid-19

O akutní bolesti se budu zmiňovat pouze okrajově, neboť patří mezi základní příznaky onemocnění covid-19.

Kromě hlavních klinických příznaků souvisejících s infektem dýchacích cest, jako je kašel

MUDr. Jan Procházka, Ph.D.

Centrum léčby chronické bolesti, Klinika anesteziologie, perioperační a intenzivní medicíny UJEP, KZ, a. s., Masarykova nemocnice, Ústí nad Labem
jan.prochazka@kzcr.eu

Cit. zkr: *Neurol. praxi.* 2023;24(2):132-139

Článek přijat redakcí: 4. 8. 2022

Článek přijat k publikaci: 10. 10. 2022